

FISKERIDIREKTORATET
«Soa_Navn»

Fiskeri- og kystdepartementet
Boks 8118 Dep

0032 OSLO

Saksbehandler: Anne Marie Abotnes
Telefon: 46803662
Seksjon: Utviklingsseksjonen
Vår referanse: 09/3194
Deres referanse:
Vår dato: 14.04.2009
Deres dato:

Att:

FORSLAG TIL FORSKRIFT OM FORBUD MOT Å FISKE ETTER ÅL. NYE REGLER FOR FORVALTNING AV EUROPEISK ÅL.

I. INNLEDNING

Fiskeridirektøren nedsatte i april 2008 en arbeidsgruppe med medlemmer fra Fiskeridirektoratet, Havforskningsinstituttet og Universitetet i Oslo med formål å skaffe et best mulig kunnskapsgrunnlag for forvaltningen av ål, samt bl.a. å belyse mulige tiltak og reguleringer som bør iverksettes i Norge.

Europeisk ål har utbredelse over store deler av Vest-Europa og det nordlige Afrika. I Norge fanges ål i ferskvann og i saltvann langs Skagerrakkysten og Vestlandskysten. Ål fiskes i hovedsak med ruser, men også line, teiner og ålesaks er benyttet opp gjennom årene. Fiskeridirektoratets sluttседdelregister viser at norske fiskere landet 194 tonn ål til en førstehåndsverdi på rundt 9 millioner kroner i 2007. I årene fra 2000 til og med 2007 ble det i gjennomsnitt landet 263 tonn ål per år, hvorav fritidsfiskernes fangst av ål i gjennomsnitt utgjør 40 prosent av de samlede landingene av ål denne perioden. I 2007 var det 234 merkeregistrerte fiskefartøy som leverte ål til norske salgslag. I fritidsfisket har en beregnet at det i 2007 var rundt 200 fartøy som leverte ål for omsetning. Ål i Norge blir i hovedsak levert levende til tankbil som frakter ålen til kjøperne som først og fremst befinner seg i Danmark.

Arbeidsgruppen leverte rapporten til Fiskeridirektøren 15. oktober 2008. Rapporten inneholder en god oversikt over ålens biologi og økologi. Arbeidsgruppen var delt i synet på forslag til fremtidige regulering og tiltak med det formål å øke bestanden av ål. Representantene fra Havforskningsinstituttet og Universitetet i Oslo anbefalte et midlertidig vern av ål i sjø på minimum 15 år, mens representantene fra Fiskeridirektoratet anbefalte et fortsatt fiske, men hvor fiskeinnsatsen eller uttaket halveres sammenlignet med fisket i årene 2004 - 2007.

Arbeidsgruppen anbefaler også i rapporten

- at forvaltningsmålet bør være å gjenoppbygge europeisk ål til et bærekraftig nivå slik at det ikke er grunnlag for å føre arten opp på Artsdatabankens rødliste
- at Norge bør delta i det samarbeid om forvaltning og forskning som pågår i Europa
- å styrke innsatsen på forskning og overvåkning av ål i Norge
- å styrke oppsynet i områder hvor det foregår fiske etter ål, som en del av en samordnet innsats med oppsyn av rødlistearter som fiskes i kystsonen
- at Fiskeridirektoratet i samarbeid med Havforskningsinstituttet starter et arbeid med å utrede mulighetene og relevansen av å opprette bevaringsområder for ål i Norge, herunder gi råd om størrelser på områder, varighet på vernet, forslag til områder og lokal medvirkning
- at myndighetene vurderer de eventuelle konsekvensene av CITES-listingen opp mot den forvaltningsstrategi og regulering som besluttes
- at utredningen av merke- og registreringsordninger for hummerfisket også drøfter eventuelle ordninger for fiske etter ål og leppefisk
- enkelte tiltak for ål i ferskvann;
  - at vassdragsmyndighetene iverksetter tiltak for å redusere menneskeskapt dødelighet for ål i ferskvannsystemene
  - at det etableres minimum ett overvåkningsprogram for ål i hver av vannregionene som er opprettet i medhold av vanndirektivet
  - at endringer i regelverket for ferskvann og saltvann foretas samtidig, og innen juni 2009

Arbeidsgruppen fraråder å igangsette utsettingsprogram for ål i sjø. Kostnaden er vurdert til å være for stor og effekten for usikker.

Arbeidsgruppens rapport ble sendt på høring 14. november 2008 med høringsfrist satt til 15. februar 2009. Rapporten og høringsbrev har vært tilgjengelig på www.fdir.no, hvor en også kan finne høringsuttalelsene.

Høringssvar på arbeidsgruppens rapport er mottatt fra følgende høringsinstanser:

Tabell 1. Oversikt over høringsinstansene:

Høringsinstanser
Dag Andersen
Direktoratet for naturforvaltning, DN
Eksportutvalget for fisk
Fiskerlaget Sør
Greenpeace
Havforskningsinstituttet, HI
Jon Henneli
KS
Leif Bjarne Hjelman
Mattilsynet
Nordland Fylkes Fiskarlag
Norges Fiskarlag
Norges Fritids- og Småfiskerforbund, NFSF
Norges Jeger og Fiskerforbund, NJFF
Norges Kystfiskarlag
Norges Miljøvernforbund
Samarbeidsrådet for biologisk mangfold, SABIMA

Høringsinstanser forts.
Torstein Halsteinsen
WWF-Norge
Ålefiskere fra Egersunds distriktet

II. ARBEIDSGRUPPENS FORSLAG, HØRINGSUTTALELSER OG FISKERIDIREKTØRENS FORSLAG TIL ENDRINGER

Fiskeridirektøren vil nedenfor systematisk foreta en gjennomgang av forslagene fra arbeidsgruppen slik de fremkommer i arbeidsgruppens rapport og uttalelser fra høringsinstansene, for deretter å komme med forslag til tiltak basert på arbeidsgruppens rapport og høringsuttalelsene.

1. FORVALTNINGSMÅL FOR EUROPEISK ÅL

Arbeidsgruppens tilråkning

Etter arbeidsgruppens vurdering bør en velge følgende forvaltningsmål for europeisk ål: Bestanden av europeisk ål gjenoppbygges til et bærekraftig nivå, slik at det ikke er grunnlag for å føre arten opp på Artsdatabankens rødliste over truede dyre- og plantearter i Norge. På lengre sikt er målet i tillegg å kunne høste et bærekraftig utbytte fra bestanden.

Høringsuttalelser

Greenpeace støtter målet om å gjenoppbygge en bærekraftig bestand av europeisk ål, slik at ålen kan fjernes fra Artsdatabankens rødliste og i tillegg gi et bærekraftig utbytte på lengre sikt.

Ingen av de øvrige høringsinstansene har uttalt seg til dette punktet.

2. ALTERNATIVE FORVALTNINGSSTRATEGIER

Arbeidsgruppens tilråkning

Arbeidsgruppen ser for seg følgende to alternative forvaltningsstrategier for ål i Norge:

1. Totalfredede ål i saltvann i minimum 15 år.
2. Revidere gjeldende regulering av fiske etter ål i sjøen med sikte på å redusere fiskeinnsatsen eller uttaket av ål i Norge med 50 prosent sammenlignet med nivået i perioden 2004 til 2007.

Alternativ 1 innebærer at alt fiske etter ål i saltvannsområder blir forbudt i minimum 15 år. Som følge av ålens lange livssyklus og at en ålegenerasjon er antatt å være ca. 15 år, samt at det vil ta tid før det kan påvises vitenskapelige effekter av en fredning, bør en fredning vare i minimum 15 år. I fredningsperioden overvåkes bestanden og det utredes om det ressursmessig er grunnlag for et norsk fiske etter ål. Kunnskapsnivået evalueres og det innføres et tilpasset regelverk etter fredningsperioden. Med en slik forvaltningsstrategi vil det også være naturlig å frede ål i ferskvannssystemer, samt innføre tiltak for å redusere vandringshindre.

Alternativ 2 innebærer at det vil være tillatt å fiske ål i sjøen, men reguleringene innrettes slik at enten fiskeinnsatsen eller fangsten blir om lag halvert sammenlignet med fangstnivåene i perioden 2004 – 2007. Dette i kombinasjon med tiltak for å bedre vandringsmulighetene opp

i ferskvann, vil innebære at Norge følger en forvaltningsmodell som er i tråd med deler av EUs gjenoppbyggingsplan. Reguleringen bør evalueres og eventuelt justeres innen tre år.

Arbeidsgruppen er delt i vurderingen av hva som er den beste løsningen. Arbeidsgruppens medlemmer fra Havforskningsinstituttet og Universitetet i Oslo anbefaler at norske myndigheter følger en forvaltningsstrategi som innebærer en midlertidig fredning av ål i sjøen på minimum 15 år (alternativ 1). Arbeidsgruppens medlemmer fra Fiskeridirektoratet anbefaler at norske myndigheter følger en forvaltningsstrategi som åpner for fortsatt fiske, men hvor fiskeinnsatsen eller uttaket halveres sammenlignet med fisket i årene 2004 til 2007 (alternativ 2).

Høringsuttalelser

Havforskningsinstituttet prinsipielle syn er å følge alternativ 1: Havforskningsinstituttet vurderer situasjonen for ål som svært alvorlig, også i Norge. I likhet med ICES mener Instituttet at dagens bestandssituasjon er et resultat av kombinasjonen av rekrutteringssvikt og for høy beskatning i hele Europa. Klimaforhold kan ha medført ufordelaktige forhold for ålelarvene, men dette kan vi ikke bøte på med tiltak innenfor fiskeriforvaltningen. Men vi bør tilstrebe å tilpasse beskatningen til den svake rekrutteringen og derved fremme restaurering av hva som synes å være en vesentlig redusert voksenbestand. Instituttet har ikke grunnlag for å vurdere om et begrenset fiske vil være bærekraftig, men tviler på dette.

Andre høringsinstanser som støtter alternativ 1 er; Direktoratet for naturforvaltning, Greenpeace, Jon Henneli, Norges Jeger- og Fiskeforbund, Norges Miljøvernforbund, SABIMA, Torstein Halstensen og WWF.

Greenpeace, Jon Henneli, Torstein Halstensen og WWF viser til at en fredning av ålen også er positivt for andre kystnære bestander, fordi åleruser har betydelig mengder med bifangst av kysttorsk og hummer. De viser videre til målsettingen om å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010, og at en vedvarende høsting av rødlistearter ikke er i tråd med dette målet.

Føre-var betraktning og den nye havressursloven er trukket fram for å argumentere for fredningsalternativet. Flere høringsinstanser viser også til at Norge har en særlig forpliktelse til å ta vare på den del av bestanden som kun oppholder seg i saltvann. Det er fordi ål som kun oppholder seg i saltvann er mindre utsatt for sykdommer og unngår farer ved inn- og utvandring av ferskvannsystemene, og har dermed potensielt større reproduksjonsevne.

Av de som går inn for fredning trekker mange fram argumentet om at Norge må gå foran og legge press på EU for at de skal forbedre sin forvaltning ytterligere.

De øvrige høringsinstansene som har uttalt seg til dette spørsmålet går ikke inn for fredning av ål i saltvann, men for et fortsatt fiske etter ål.

Norges Fiskarlag viser til at EUs forvaltningsmål for ål er å redusere menneskeskapt dødelighet slik at minst 40 prosent av biomassen av blankål skal komme tilbake til havet (for der å ta fatt på gytevandringen). For å oppnå denne målsettingen skal bl.a. fiskeinnsatsen i sjø i løpet av en 5-års periode reduseres til det halve sammenlignet med nivået i perioden 2004 – 2006. Norges Fiskarlag viser videre til at forvaltningsstrategien i alternativ 2 er mer restriktiv enn det som foreslås i EU, til tross for at arbeidsgruppens medlemmer fra Fiskeridirektoratet ikke kan se at det er grunnlag for å anbefale en mer restriktiv forvaltning av ål i Norge enn det som foreslås i EU. Alternativ 2 slik det fremstår i rapporten, vil ifølge Norges Fiskarlag frata

yrkesfiskerne en større del av den inntekten som de har, samtidig som fritidsfiskere og ikke-mantallsførte fiskere kan beholde store deler av sin inntekt. De foreslåtte tiltakene vil dermed langt på vei bety slutten på ålefisket for mange kystfiskere og kanskje slutten på yrkesfiskekarrieren.

Fiskarlaget Sør og Norges Kystfiskarlag understreker viktigheten av at det legges til rette for å videreføre et tradisjonelt fiske etter ål. Alternativ 2 har som mål å redusere fisket betydelig. Dette vil begrense det yrkesmessige fisket i så stor grad at det vil måtte ha en vesentlig betydning for lønnsomheten og der igjen mulighetene for å videreføre dette fiskeriet. Fisket etter ål må sees i sammenheng med det øvrige kystfisket, og det totale inntektsgrunnlaget til kystfiskerne.

NFSF mener at det bør være et fortsatt ålefiske og at fritidsfiskerne og yrkesfiskerne skal likestilles mht redskap og reduksjon i fangst.

NFSF, Ålefiskere fra Egersunds distriktet og Leif Bjarne Hjelmen viser til at dersom fangsten av ål blir for liten, kan fangsten flere steder på kysten bli for lav til at det kan opprettholdes et fangstmottak av ål. Dag Andersen viser også til at yrkesmessig ålefiske kun er mulig så lenge mottaksapparatet er tilstede og fungerer.

Dag Andersen og Leif Bjarne Hjelmen mener at regler og begrensinger i fiskemuligheter må være forutsigbare med hensyn til investeringer i fiskeredskap.

2.1 UTDYPING AV ALTERNATIV 2

Arbeidsgruppens medlemmer fra Fiskeridirektoratet mener det fortsatt bør være adgang til å fiske ål i Norge, og at Norge bør følge forslaget til forvaltningsplan for ål fra EU, slik at forvaltningen blir tilnærmet den samme over hele ålens utbredelsesområde. Som følge av begrensede opplysninger om fiskeinnsatsen, vil forslaget til regulering i første omgang innrettes slik at det oppnås om lag en halvering av fangstmengde. Den samlede registrerte fangsten i årene 2004 – 2007 var 973 tonn, med et gjennomsnitt på 243 tonn per år. Dette gir en målsetning om en registrert fangst på rundt 120 tonn per år.

Ettersom arbeidsgruppens medlemmer fra Havforskningsinstituttet og Universitetet i Oslo ikke anbefaler alternativ 2, vil anbefalingene til forvaltningstiltak som gis under alternativ 2 representere synet til Fiskeridirektoratets medlemmer av gruppen.

FREDNINGSTID/FANGSTTID

Arbeidsgruppens tilrådning

Arbeidsgruppen anbefaler å forby fiske etter ål i perioden 1. oktober til og med 30. juni. Fisketiden blir da fra 1. juli til og med 30. september.

Høringsuttalelser

Høringsinstansene som støtter alternativ 1 og som uttaler seg til dette spørsmålet, Jon Henneli og Torstein Halstensen, stiller seg tvilende til hvor stor effekt fredningstiden vil ha.

De øvrige høringsinstansene som har uttalt seg til dette punktet støtter et fortsatt fiske etter ål. Ingen av disse er positiv til å begrense fangsttiden til perioden fra 1. juli til og med 30. september. Norges Fiskarlag og Fiskarlaget Sør kan akseptere fredning i juli måned.

Norges Kystfiskarlag viser til at temperaturforholdene er bestemmende for fangsttilgangen og vil kunne innebære en viss variasjon i fangsttid i ulike områder langs kysten. En eventuell fredningsperiode vil derfor kunne få noe ulike utslag i ulike områder.

NFSF mener at reduksjon i fangsttid alene er nok til å oppfylle målsetningen om 50 % reduksjon i fritidsfisket kvantum av ål.

Dag Andersen viser til at begrensning i tidsrom vil redusere fangstinntekten, slik at et ålefiske begrenset til 3 måneder reduserer muligheten for å være registrert på blad B i Fiskarmanntallet. Han viser også til at fredningsperioden kan slå ulikt ut, avhengig av hvor en befinner seg langs kysten. Ålefiskere fra Egersunds distriktet mener fangsttiden er for kort og at en eventuell innføring av rist eller gitter i ålerusene bør gi rom for lengre fangsttid. Leif Bjarne Hjelman er positiv til en reduksjon i fisketiden mot slutten av sesongen.

REDSKAPSTYPER / REDSKAPSBEGRENSNINGER

Arbeidsgruppens tilrådning

Arbeidsgruppens medlemmer fra Fiskeridirektoratet foreslår å tillate at manntallsførte fiskere får benytte nærmere definerte åleruser i fisket etter ål. For ikke-manntallsførte fiskere foreslås det et forbud mot å fiske etter ål med ruser, men at åleteiner tillates.

For å unngå kraftig økning i fiskeinnsatsen i fisketiden foreslår arbeidsgruppen at antall redskaper begrenses. For ikke-manntallsførte fiskere begrenser havressursloven antall teiner eller ruser per person og fartøy, og arbeidsgruppen foreslår at denne begrensningen på 20 teiner opprettholdes (åleruser vil ikke kunne brukes). For manntallsførte fiskere foreslås antall åleruser begrenset til maksimalt 100, og at begrensningen gjelder per person og per fartøy.

Høringsuttalelser

NFSF mener at yrkesfiskere og fritidsfiskere må likebehandles når det gjelder redskap. Et krav om at fritidsfiskere kun kan bruke teiner vil gi yrkesfiskerne en eksklusiv rett til ålefisket på bekostning av fritidsfiskerne. Tilgang til brukbart agn for åleteiner vil gjøre det vanskelig for fritidsfiskere å drive fiske etter ål med teiner. Leif Bjarne Hjelman og Ålefiskere fra Egersunds distriktet går også imot arbeidsgruppens forslag og mener at fritidsfiskere må få fiske med åleruser. Rusene er mer fangsteffektive enn teiner, slik at et forbud mot ruser vil redusere fritidsfiskernes fangst.

Norges Kystfiskarlag ber om at ungdom får delta i fisket etter ål med ruser, for å legge til rette for å videreføre ålefisket som tradisjon i fremtiden.

Fiskarlaget Sør foreslår omsetningsforbud for fritidsfiskere, slik at disse kun kan fiske til privat forbruk. På denne måten blir yrkesfiskerne i Norge prioritert når fangsten av ål skal reduseres. Norges Fiskarlag krever også at yrkesfiskerne prioriteres framfor fritidsfiskerne.

Norges Fiskarlag og Fiskarlaget Sør går sterkt imot redskapsbegrensning for yrkesfiskere. Fiskarlaget Sør mener at dersom redskapsbegrensning for yrkesfiskerne skal innføres, må dette kun gjelde for fiskere på blad A.

Ålefiskere fra Egersunds distriktet støtter en begrensning på 100 åleruser for yrkesfiskerne. Leif Bjarne Hjelman mener at når yrkesfiskere kan benytte inntil 100 ruser, er det i praksis mer enn de kan betjene. NFSF mener Fiskeridirektoratet må vurdere om begrensningen på

100 ruser er tilstrekkelig til å gi den ønskede fangstreduksjonen i yrkesfisket, da rapporten sier ingenting om hvor mange fangstenheter yrkesfiskeren faktisk benytter.

Høringsinstansene som støtter alternativ 1 og uttaler seg til dette spørsmålet, Jon Henneli og Torsten Halstensen, stiller seg tvilende til om 100 ruser vil være en reell begrensning i fisket. De stiller spørsmål ved om en yrkesfisker kan røkte så mange ruser.

RIST I ÅLERUSER OG ÅLETEINER

Arbeidsgruppens tilrådning

Arbeidsgruppen anbefaler at det vurderes innført påbud om skillerist i åleruser.

Høringsuttalelser

Norges Fiskarlag viser til at arbeidsgruppen har skissert rist som et tiltak, og til at resultatene som presenteres i rapporten ikke sier noe om fangst av ål i åleruser. De stiller spørsmål ved om det går ål inn i ruser med rist og hvilken størrelse det skal sorteres på. Fiskarlaget Sør ønsker ikke rist i ruseåpningen og mener en rist vil medføre stort fangsttap av ål, da ålen er meget vår for å gå inn i rusa.

ADGANG TIL DISPENSASJON

Arbeidsgruppens tilrådning

Et forbud mot fiske med åleruser kombinert med forbudet mot å bruke torskeruser fra 1. mai til 1. oktober for ikke-manntallsførte fiskere, kan medføre at leppefisket blant disse fiskerne blir redusert. Da det er ønskelig å opprettholde dette fisket, anbefaler arbeidsgruppen at muligheten til å gi dispensasjon fra forbudet mot bruk av ruser for ikke-manntallsførte fiskere som skal fiske leppefisk til omsetning vurderes.

Høringsuttalelser

Norges Fiskarlag gjør oppmerksom på at leppefisket er et viktig fiskeri på Sørlandskysten for enkelte. Reguleringene må ikke bli til hinder for utøvelse av leppefisket, et fiske som vanligvis foregår i perioden mai - september.

Jon Henneli er enig i at det er ønskelig å fortsette med fangst av leppefisk, men mener at dette vil i praksis være å utvide fangsttiden for ål med 5 måneder da det ikke er til å unngå at det vil være bifangst av ål i disse rusene.

MINSTEMÅL

Arbeidsgruppens tilrådning

Arbeidsgruppens medlemmer fra Fiskeridirektoratet anbefaler at minstemålet for gulål og blankål settes til 40 cm. Videre foreslår arbeidsgruppen at adgang til å dispensere fra minstemålet fjernes.

Høringsuttalelser

Torstein Halstensen mener at et minstemål på 40 cm er for lavt. Dette fordi ål mellom 40 og 51 cm gir liten vekt og er dårlig betalt.

De øvrige høringsinstanser som har uttalt seg til spørsmålet om minstemål støtter forslaget om et felles minstemål på 40 cm for gulål og blankål.

Norges Fiskerlag og Fiskerlaget Sør støtter at adgangen til å dispensere fra minstemålet fjernes.

3. ANDRE TILTAK

INNSATSREGULERING - ADGANGSBEGRENSNING

Arbeidsgruppens tilrådning

Arbeidsgruppen har kommet til at forslagene til tekniske reguleringer antas å være tilstrekkelig for å nå målsetningen i alternativ 2, og vil derfor ikke anbefale å utrede deltakerkriterier nærmere med sikte på å deltakerbegrense fisket etter ål.

Høringsuttalelser

Jon Henneli tilrår å innføre kvotebegrensninger eller deltakerbegrensninger for å nå målet som er å halvere uttaket av ål.

Leif Bjarne Hjelmen foreslår et nytt system for adgang til delta i fisket etter ål i saltvann.

4. OVERVÅKING OG FORSKNING

Arbeidsgruppens tilrådning

Arbeidsgruppen anbefaler at innsatsen på forskning og overvåking av ål i Norge styrkes, gjennom å etablere minimum ett overvåkingsprogram for ål i hver av vannregionene som er opprettet i medhold av vanndirektivet, sikre at ressursovervåkingen i sjø videreføres og at relevante forskningsprosjekter blir tildelt tilstrekkelige ressurser. Arbeidsgruppen utfordrer Norges Forskningsråd til å etablere et langsiktig forskningsprogram på ål.

Høringsuttalelser

Alle høringsinstansene som har uttalt seg i spørsmålet om forskning er positiv til en økning i innsatsen for å få bedre kunnskap om europeisk ål og om bestandssituasjonen.

5. FORVALTNINGEN I EU

Arbeidsgruppens tilrådning

Ål i Norge er del av en bestand som har utbredelse over store områder. Som følge av ålens vide geografiske leveområde, vil forvaltningen av ressursen i hele dens utbredelsesområde ha betydning for bestandens utvikling. ICES har i flere år anbefalt at det etableres en gjenoppbygningsplan for europeisk ål i hele dens utbredelsesområde. Arbeidsgruppen mener at det således er viktig å bidra i felles flernasjonale forvaltningsregimer, samtidig som den nasjonale innsatsen og uttaket reguleres.

Høringsuttalelser

Høringsinstansene som har uttalt seg til dette spørsmålet og som er positiv til alternativ 1 mener at å bruke argumentet om at Norge ikke skal frede ålen fordi andre nasjoner (EU) fortsetter fisket, er uansvarlig og uholdbart. Norge, som en ansvarlig fiskerinasjon har ansvar for å påvirke den forvaltningen og forskningen på europeisk ål som foregår i Europa. Norge bør derfor gå foran, frede ålen og bruke tilgjengelige virkemidler for å påvirke EU med sikte på å få innført fredning også i EU-landene. Fredning i Norge vil kunne legge press på EU. En vellykket gjenoppbygging i EU vil kunne få vesentlig betydning for mengden ål i norske områder.

Direktoratet for naturforvaltning mener at uansett om en velger alternativ 1 eller 2, så bør det i 2012 gjøres en ny vurdering med hensyn på ålens tilstand og effekten av reguleringene. EU-landene skal i henhold til gjenoppbyggingsplanen for bestanden av ål også rapportere i 2012.

Høringsinstansene som har uttalt seg til dette spørsmålet og som er negativ til alternativ 1 mener at det norske fisket etter ål er helt marginalt sammenlignet med fisket i EU, både med hensyn til mengde og at EU i stor grad fisker på yngel/glassål. Tiltak i Norge vil ha liten effekt på bestandsnivået og hovedutfordringen for Norge er derfor å arbeide for at EU setter inn tiltak for å få til en stor reduksjon i fisket etter yngel/glassål.

Gjennom høringen har en fått forslag om å innføre felles minstemål for alle europeiske land hvor ålen vandrer.

6. OPPSYN OG HÅNDHEVELSE

Arbeidsgruppens tilrådning

Nytt regelverk forutsetter ekstra oppsyns- og informasjonsvirksomhet, særlig i perioden etter innføring. Arbeidsgruppen anbefaler at Fiskeridirektoratet styrker oppsynet i områder hvor det foregår fiske etter ål, som en del av en samordnet innsats med oppsyn av rødlistearter som fiskes i kystsonen.

Høringsuttalelser

Norges Kystfiskarlag mener at et forbud mot åluser i fritidsfisket innebærer en kontrollmessig utfordring som må følges opp for at et slikt forbud skal ha reell effekt.

7. CITES LISTE II

Arbeidsgruppens tilrådning

Etter Arbeidsgruppens vurdering bør myndighetene vurdere de eventuelle konsekvensene av CITES-listingen opp mot den forvaltningsstrategi og regulering som besluttes.

Høringsuttalelser

WWF mener at oppføring av ål på CITES liste II presiserer ytterligere hvorfor det er riktig og viktig å stenge fisket. Dette bør legge føringer for den forvaltningsstrategi og regulering som besluttes.

Direktoratet for naturforvaltning er enige med arbeidsgruppen i at myndighetene vurderer konsekvensene av CITES-listing opp mot den forvaltningsstrategi og regulering som besluttes.

8. TILTAK I FERSKVANN

Arbeidsgruppens tilrådning

Anbefalingene i denne rapporten vedrører forvaltningen av ål i henhold til saltvannsfiskeloven/havressursloven, men etter drøfting med Direktoratet for Naturforvaltning har arbeidsgruppen valgt å gi enkelte anbefalinger også for ferskvann. Arbeidsgruppen anbefaler at vassdragsmyndighetene iverksetter tiltak for å redusere menneskeskapt dødelighet for ål i ferskvannsystemene. Arbeidsgruppen anbefaler også at det etableres minimum ett overvåkningsprogram i hver av vannregionene som er opprettet i medhold av vanndirektivet. Endringer i regelverket for ferskvann og saltvann bør foretas samtidig, og arbeidsgruppen anbefaler at reglene trer i kraft innen juni 2009.

Høringsuttalelser

NJFF og Direktoratet for naturforvaltning går inn for at det lages en felles nasjonal handlingsplan for ål i ferskvann og saltvann.

Leif Bjarne Hjelmen, som har foreslått et alternativt reguleringsopplegg for fiske etter ål i saltvann, mener at det for fiske i ferskvann må gjelde andre regler enn for fiske i saltvann.

De øvrige høringsinstansene som har uttalt seg til dette spørsmålet mener at vedtatte reguleringer må gjøres gjeldende for ferskvann og saltvann.

9. FISKERIDIREKTØRENS FORSLAG

Ål er oppført som kritisk truet på Artsdatabankens rødliste over truede dyrearter i Norge. ICES vurderer bestanden til å være utenfor sikre biologiske grenser og fisket er ikke bærekraftig. Det foreligger ikke bestandsestimat for europeisk ål. ICES anbefaler å redusere menneskeskapt dødelighet så mye som mulig så snart som mulig, og starte gjenoppbygging av ålebestanden umiddelbart.

Arbeidsgruppen foreslår et forvaltningsmål hvor målet er at bestanden gjenoppbygges til et bærekraftig nivå, slik at det ikke er grunnlag for å føre arten opp på Artsdatabankens rødliste over truede dyre- og plantearter i Norge. På lengre sikt er målet i tillegg å kunne høste et bærekraftig utbytte fra bestanden. Fiskeridirektøren støtter arbeidsgruppens forslag.

Arbeidsgruppen foreslår to mulige strategier for å nå det anbefalte forvaltningsmålet; Alternativ 1 som innebærer en totalfredning av ål i saltvann i minimum 15 år og alternativ 2 som inneholder en revisjon av gjeldende regulering av fiske etter ål i sjøen med sikte på å redusere fiskeinnsatsen eller uttaket av ål i Norge med 50 prosent sammenlignet med nivået i perioden 2004 til 2007.

En totalfredning vil ha negative konsekvenser for alle som har ål som en del av inntektsgrunnlaget sitt. En totalfredning kan få store økonomiske konsekvenser for den enkelte fisker på grunn av tapte fangstinntekter fra fisket. Ålefisket foregår i hovedsak langs Skagerrakkysten, men også langs Vestlandskysten. Kystfiskerne i dette området har fiske på flere arter, som for eksempel torsk, hummer og ål som inntektsgrunnlag. Bestandsutviklingen for mange av disse artene er svak og stadig strengere reguleringer i de ulike kystfiskeriene i Sør-Norge gjør det vanskelig for yrkesfiskerne å opprettholde inntektsgrunnlaget. Ålefisket har dessuten lange tradisjoner i deler av landet og må kunne anses som en betydningsfull del av kystkulturen i enkelte områder. En fredning vil kunne påvirke denne delen av kystkulturen negativt. Muligheten til rekreasjonsfiske etter ål forsvinner også. Den betydningen ålefisket har for den enkelte fisker og for det lokale miljøet langs kysten, er hensyn som støtter opp om å velge en modell med et fortsatt fiske, men med en strengere regulering enn hva en har hatt frem til nå. Forvaltningsstrategien i alternativ 2 vektlegger sosioøkonomiske faktorer og foreslår derfor en strategi hvor gjenoppbygging av ålebestanden tar lengre tid.

Tilgjengelig informasjon om fiskeinnsatsen på ål er begrenset, og reguleringsforslaget i alternativ 2 er derfor rettet inn slik at en tar sikte på å oppnå en halvering av fangstmengde. Den samlede registrerte fangsten i årene 2004 – 2007 var 973 tonn, et gjennomsnitt tilsvarende 243 tonn per år. For å nå målsettingen om en registrert fangst på rundt 120 tonn per år, foreslår arbeidsgruppen tiltak mht. fredningstid, redskapsbegrensning og minstemål. Som følge av usikkerheten rundt effekten av det enkelte regulerings tiltak foreslås tiltakene innført samtidig og evaluert innen tre år.

Høringsinstansene som har gått inn for fortsatt fiske, støtter ikke reguleringstiltakene som er foreslått i alternativ 2. Høringsinstansene mener at tiltak som tar sikte på å begrense fangsten vesentlig, vil føre til at fisket etter ål blir ulønnsomt for fiskerne, som igjen vil bidra til at det tradisjonelle ålefisket langs kysten ikke videreføres. For yrkesfiskere vil denne reguleringen, sammen med regulering av hummerfisket og eventuelle reguleringer av fisket etter torsk bidra til at inntektsgrunnlaget for kystfiskeren forsvinner og yrkesfiskere blir tvunget til å gi opp yrket sitt. Dersom fangsten av ål på flere steder langs kysten blir for liten, kan dette også føre til at kjøperne ikke finner det formålstjenelig å hente ålen. Da vil ålefiskerne kunne stå overfor en situasjon hvor muligheten til å levere ål for omsetning er borte. Enkelte høringsinstanser har også vist til at ålen fiskes av godt voksne fiskere og pensjonister, slik at antall ålefiskere naturlig vil bli betydelig redusert i løpet av de neste årene.

Bestandssituasjonen for europeisk ål er alvorlig. Ifølge ICES viser tilgjengelig informasjon at bestanden er på et historisk og kritisk lavt nivå over hele utbredelsesområdet og at den negative utviklingen vedvarer. Fiskedødeligheten er høy, mens rekrutteringen til bestanden er på et historisk lavmål og det er ingen tegn til bedring i rekrutteringen. Arten er oppført på Artsdatabankens rødliste, vurdert med den strengeste kategorien før utdødd. Forskningsmiljøene antyder at den nordlige delen av bestanden kan spille en viktig rolle i en gjenoppbygging av bestanden. Andelen ål som befinner seg i sjøen hele livet, synes å øke med breddegraden, og ål som lever hele livet i sjøen antas å ha større sannsynlighet for å nå tilbake til gyteområdene i Sargassohavet enn ål som også oppholder seg i ferskvann.

Norge har (som de øvrige europeiske landene) et ansvar for å gjenoppbygge ålebestanden og for å unngå at denne forsvinner fra våre områder. Dersom fiskerimyndighetene ikke handler nå, kan situasjonen bli problematisk i forhold til den uttrykte målsetningen om å hindre tap av biologisk mangfold innen 2010, forvaltningsprinsippet om at livet i havet skal forvaltes bærekraftig og føre-var-prinsippet. Ut i fra bestandssituasjonen er det nødvendig å iverksette effektive tiltak for å redusere menneskeskapt dødelighet for ål.

Ålen har et stort utbredelsesområde og norske farvann utgjør en liten del av ålens utbredelsesområde. Den norske fangsten er også svært liten sammenlignet med fangstmengdene ellers i Europa. Med den marginale fangstmengden vi har, vil en midlertidig fredning i Norge ha begrenset bestandsregulerende effekt for ålebestanden. Fiskeridirektøren mener at Norge likevel har stort ansvar for å bidra til gjenoppbygging av bestanden og et viktig og avgjørende moment for å anbefale en midlertidig fredning av ål i Norge er at fredningen benyttes målrettet og strategisk i arbeidet opp mot EU for å få innført fredning i EU. En vellykket gjenoppbygningsplan i Europa vil kunne få vesentlig betydning for mengden av ål i norske områder. Irland har i sin forvaltningsplan foreslått at alt kommersielt fiske etter ål opphører og at markedet for ål stenges. De øvrige tiltakene Irland foreslår er knyttet til vannkraft, vandringshindringer og vannkvalitet. Bestandssituasjonen skal evalueres hvert tredje år frem til 2018 og deretter hvert 6 år. I forvaltningsplanen for området "nord-vest" i Nord-Irland (UK), velger en samme løsning som Irland; å stanse fisket etter ål og å stenge markedet.

Fiskeridirektøren har etter en nøye vurdering kommet fram til en anbefaling om en midlertidig fredning av ål i Norge. Fiskeridirektøren mener det er hensiktsmessig å frede ålen uten å angi en spesiell tidsramme for fredningen, dette til tross for at forskerne har anbefalt en fredningsperiode på 15 år. Fiskeridirektøren foreslår at fredning innføres ved utgangen av årets fiske, slik at planlagt fiske i inneværende år kan gjennomføres. Fiskeridirektøren mener det er en forutsetning at fredning følges opp med forskning og overvåkning. Ålebestanden må følges opp slik at et bærekraftig fiske kan starte så snart det er et ressursmessig grunnlag for

det. Fiskeridirektøren foreslår at det gjennomføres en evaluering i 2012. Dette er på samme tidspunkt som EU-landene i henhold til den vedtatte gjenoppbyggingsplanen skal rapportere. Fiskeridirektøren er enig i at det er av betydning at de gode forskningsprosjektene sikres tilstrekkelig prioritet, økonomiske rammer og fremdrift, og støtter derfor arbeidsgruppens anbefaling om at Norges Forskningsråd etablerer et langsiktig forskningsprogram på ål slik at forskningen blir mer systematisert og helhetlig enn det som er tilfelle i dag. Fiskeridirektøren forutsetter derfor at Norge prioriterer å delta i og bidra til internasjonal forskning på europeisk ål.

Ressursovervåkning av ål har vært svært begrenset i Norge, og utgjør i dag overvåkning i elven Imsa og strandnottrekk langs Skagerrakkysten. For å følge utviklingen av ålebestanden i norske fersk- og saltvannsystemer, bør overvåking av bestanden intensiveres. En fredning av ål i saltvann, vil føre til at en ikke får informasjon om bestanden fra fangststatistikken. For å overvåke utviklingen i ålebestanden, foreslår fiskeridirektøren at det etableres et overvåkningsfiske. Denne ordningen gir noen yrkesfiskere fordelt på flere områder langs kysten tillatelse til å fiske etter ål. Fisket gjennomføres i henhold til på forhånd bestemte kriterier og nødvendige fangstopplysninger rapporteres. Det foreslås at Havforskningsinstituttet gis i oppdrag å organisere et overvåkningsfiske. Forskerne må sette krav til hvordan overvåkningsfisket skal gjennomføres og hvilken informasjon som er nødvendig. Nødvendige fangstopplysninger kan for eksempel være fangstmengde, utviklingsstadium, lengde, vekt og fangst per enhet innsats fra rusefisket. Et overvåkningsfiske vil også bidra positivt til å opprettholde kunnskapen om ålefisket og på denne måten ta vare på kystkulturen i den perioden ålen er fredet.

Fiskeridirektøren understreker at ved fredning av ål i Norge er det viktig og nødvendig å legge press på EU for å få til en fredning i de europeiske landene. En må i Norge og i EU sørge for at det settes av tilstrekkelig ressurser til forskning og overvåkning. Det er disse elementene sammen som kan bidra til at fredningen av ål i Norge får betydning for bestandsutviklingen og aksept i befolkningen.

Fiskeridirektøren ønsker å legge til rette for et fortsatt fiske etter leppefisk. Det er fullt mulig å gjenutsette ål som er fanget som bifangst i fisket etter leppefisk og det skulle derfor være mulig å fortsette leppefisket uten å beskatte ålebestanden i særlig grad. Fiskeridirektøren foreslår derfor at det fortsatt tillates å fiske leppefisk, selv om dette måtte innebære bifangst og gjenutsetting av noe ål.

I henhold til forskrift om utøvelse av fisket i sjøen, skal død eller døende ål føres i land. Ål tåler ekstreme omgivelsesvilkår, og fangst av ål vil derfor i de aller fleste tilfeller være fangst av levende ål. Innføring av nye og strengere reguleringer i EU og en fredning i Norge, fører til at totalt tilgjengelig kvantum av ål blir mindre. Redusert tilgang kan føre til at ål blir en verdifull fangst, noe som igjen kan danne grunnlag for et marked for ulovlig fanget ål. For å forhindre skjult beskatning av ål i Norge og for å ha en regel som er enkel å håndheve, foreslår Fiskeridirektøren å innføre et forbud mot å føre i land død eller døende ål.

I Norge fiskes det etter ål både i saltvann og ferskvann. Det er fiskerimyndighetene som har forvaltningsansvaret i de områder som omfattes av havressursloven, mens det er Direktoratet for Naturforvaltning og fylkesmennene som har forvaltningsansvaret i elver og innlandsvann. Regler for fiske i ferskvann bør harmonere med reglene i saltvann, og dersom en freder ål i saltvann mener fiskeridirektøren at det er naturlig å frede ål i ferskvann. Ålens vandring inn og ut av vassdrag er blitt mer problematisk pga inngrep i kystsonen og i vassdragene. Samtidig er det behov for langt bedre oversikt over oppvandring og utvandring av ål i

elvene. For å få like god oversikt over ålebestanden som andre land i Europa, bør det foretas overvåking av minimum ett åleførende vassdrag i hver vannregion. Fiskeridirektøren foreslår at de berørte myndighetene i samarbeid utarbeider en helhetlig handlingsplan for ål i Norge. Fiskeridirektøren anbefaler at en i dette arbeidet blant annet vurderer tiltak for å redusere dødeligheten forårsaket av vandringshindre i ferskvannsystemer og muligheter for overvåking av ål i ferskvann.

Fiskeridirektøren mener at det bør settes i gang en informasjonskampanje for å sikre tilstrekkelig kunnskap i befolkningen om ål. Mange som ferdes i kystsonen er ikke klar over bestandssituasjonen for ål. Ålen fiskes både av yrkesfiskere og fritidsfiskere, i saltvann og i ferskvann. Fiskeridirektøren mener derfor at når fredning innføres er det viktig å ta i bruk flere kanaler for å spre informasjon om ålen, slik at informasjonen når ut til alle berørte parter. Fiskeridirektoratets internettsider og "kysten er din" er sentrale virkemidler, spesielt mht yrkesfiskerne. Opp mot fritidsfiskerne må en derimot ha en informasjonskampanje mer direkte rettet mot lokalmiljøene langs kysten. Fiskeridirektøren foreslår at informasjonskampanjen diskuteres ved utarbeiding av helhetlig handlingsplan.

Fiskeridirektøren vil på bakgrunn av arbeidsgruppens rapport og de innkomne høringsuttalelsene foreslå følgende:

- en midlertidig fredning av europeisk ål i norske farvann med virkning fra 1.1.2010
- i samarbeid med relevante medlemsstater i EU, legge press på EU med sikte på å få EU til å frede ålen i de europeiske landene
- overvåkningsfiske organisert av Havforskningsinstituttet
- videreføring av strandnottrekkene langs Skagerrakkysten
- forskning gjennom et langsiktig forskningsprogram på ål organisert av Norges forskningsråd
- legge til rette for et fortsatt fiske etter leppefisk
- et forbud mot å føre i land død eller døende ål
- evaluering i 2012
- fiskerimyndighetene bidrar i arbeidet med å utarbeide en helhetlig handlingsplan for ål i ferskvann og saltvann
- ål i ferskvann fredes, det innføres tiltak for å redusere vandringshindre og det igangsettes mer omfattende overvåking av åleførende vassdrag
- informasjonskampanje for å spre informasjon og å begrunne fredning av ål

De foreslåtte tiltakene er nært knyttet sammen og danner en helhet. Fiskeridirektøren mener derfor at samtlige endringer må gjennomføres for at fredning skal bli effektiv og hensiktsmessig.

Fiskeridirektøren mener at en må forvente at ovennevnte tiltak for å redusere menneskeskapt dødelighet for ål i Norge vil koste. De ovennevnte forslagene innebærer aktiviteter som krever ressurser for at de skal kunne løses. Når det gjelder virksomhet knyttet til kontroll, forutsetter Fiskeridirektøren at kontrollmyndighetenes kostnader knyttet til fredning av ål i Norge tas innenfor eksisterende budsjett.

Fiskeridirektøren vil på bakgrunn av dette foreslå følgende forskrift:

FORSKRIFT OM FORBUD MOT Å FISKE ETTER ÅL

Fiskeri- og kystdepartementet har den ... 2009 med hjemmel i lov av 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevende marine ressursar §§ 15 og 16 fastsatt følgende forskrift:

§ 1 Forbud

Det er forbudt for norske fartøy å fiske og lande ål.

§ 2 Gjenutsetting

All fangst av ål skal gjenutsettes.

§ 3 Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne forskriften straffes i henhold til lov av 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevende marine ressursar §§ 61 og 64. På samme måte straffes medvirkning og forsøk.

§ 4 Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft 1.1.2010.

*****

Med hilsen

Liv Holmefjord

Aksel Eikemo